

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Grammatica

[Köln], [um 1490/93]

Regule gramaticales

[urn:nbn:de:bsz:31-289417](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-289417)

Regule grāmaticales

Om̄ cuiuslibet arti:

Oficiis sit considerare sua p̄ncipia. Ob h̄ grammatice aut grāmaticae intendens. h̄z p̄ncipia sue artis considerare. Nam p̄mo p̄hicoz. **A**resto. inq̄t q̄ scire z intelligere cōtingit in vnaq̄q̄ scia ex p̄ncipijs causis z elemētis ad p̄ncipata cāra z elemētata. Et iā p̄mo posterioroz d̄r. Scire ē cām rei z gnoscere p̄t quā res ē. z qm̄ illi⁹ ē cā. z n̄ ē zrigere h̄ alr se h̄re. p̄ q̄ q̄ p̄n⁹ cuiuslibz arti⁹ s̄z duplicia s̄ltz grāmaticae. Quedā z plera. alia p̄o incōplexa. **C**ōplexa s̄z p̄oes aut regle q̄b̄ nihil est noti⁹ aut veri⁹ in illa arte. vt in grāmatica p̄n⁹ cōplexū ē q̄ ad iectiū z suū substātiū uenire habeat in tribz acc̄sibz grāmaticali bus. S̄ltz z suppo⁹ z appositū triplicē requirunt uenientia. **R**e relati uū z suū an̄s. **T**ū illa p̄ncipia diuersis noibz appellant. **D**icunt em̄ p̄ncipia. qz ip̄is nihil est pri⁹ p̄ qd̄ possint p̄b̄ari in illa arte. **D**icunt etiā dignitates. qz dignū est eis credere ac assentire p̄t eoz notiozitate. **N**ā d̄r p̄mo posterioroz q̄ p̄ncipijs i eoz p̄tute nihil ē noti⁹. **D**icunt etiā maxie. qz maximā h̄nt p̄tate declarādi alia. **D**icunt etiāz suppoēs. eo q̄ supponunt in q̄libet scia. **P**̄ncipia aut̄ incōplexa s̄z duplicia. s̄z materialia z formalia. **M**aterialia s̄z s̄e syllabe aut termini. ex q̄bus p̄ncipia cōplexa zstitunt. **P**̄ncipia p̄o formalia z h̄ incōplexa sunt hec que dant esse. eo q̄ forme sit dare esse. **S**icut vnio z modus significādi accidentales causantes congruitatem.

Notandū

Cōgruitas ē oīonis p̄fectio ex p̄ortōe modoz significādi cāra ad exp̄mendū mētis p̄ceptū finalit̄ adiuuēta. **E**st aut̄ duplex zgruitas. **Q**uedā ē ad sensum vbi zstructibilia voceren⁹ exp̄munt. vt ego lego. **A**lia est cōgruitas ad intellectū q̄ est vbi zstructibilia voceren⁹ non exp̄munt sed vnū subintelligit̄ in alio vt legim⁹. eo q̄ in oi verbo p̄me vel secunde p̄sone certus intelligit̄ nr̄is.

Unde

Cōgruitas ē oīonis p̄fectio ex p̄ortōe modoz significādi cāra ad exp̄mendū mētis p̄ceptū finalit̄ adiuuēta. **E**st aut̄ duplex zgruitas. **Q**uedā ē ad sensum vbi zstructibilia voceren⁹ exp̄munt. vt ego lego. **A**lia est cōgruitas ad intellectū q̄ est vbi zstructibilia voceren⁹ non exp̄munt sed vnū subintelligit̄ in alio vt legim⁹. eo q̄ in oi verbo p̄me vel secunde p̄sone certus intelligit̄ nr̄is.

Notādū

Est q̄ modi fcandi accipiunt duplicit̄. **U**no mō absolute z sic sunt p̄ncipia grāmaticae q̄ ad sp̄m ei⁹ q̄ ethymologia dicit̄. **A**lio⁹ accipiunt respectiue quō sunt p̄ncipia grāmaticae q̄stum ad hanc p̄ciem que d̄p̄asynthetica dicit̄ur.

P̄ncipia oīonis sunt p̄ncipia grāmaticae. **N**on mod̄ significandi. eo q̄ p̄ncipium se habet ad reliqua alia rōne alicui⁹ prioritatis. **D**icendū licet p̄tes oīonis sunt p̄ncipia grāmaticae incōplexa. hoc n̄ est p̄ modos significādi. eo q̄ p̄tes oīonis zstitunt in esse p̄ modū significādi. **D**iceres. si mōi significādi sunt p̄ncipia aut effectiua vlt̄ formalia. **D**icendū q̄ respectiue zsiderati modi significandi sunt p̄ncipia effectiua. **S**ed absolute zside

Regule grāmaticales

rati sunt p̄ncipia formalia respectu partium orationis.

Diximus regulam grāmaticalem est ista. q̄ adiectiuū z suū substan-
tiū volunt cōuenire in tribus accidentibz
grāmaticis. s. in genere in numero z in ca-
su. **Exemplum** albus vir. vtile animal. vñ
versus. **Est** adiectiuum substantiuo socian-
dus. **In** simili genere. casu pariter numeroqz.

Unde florista. **D**obile cum fixo pibus tribus associato. **C**asibus
z numeris genus hīs bene consociabis.

Exempla {
Bonus homo
Beatus vir
Albus homo
Virtuosus vir

{
Alta quercus
Magnifica domus
Tenera puella
Pinguis hircus

Pro maiori declaratione

p̄ntis regule tria p̄ ordine sunt vidēda. **P**rīmo de diuisionibz adies-
ctiuū z substantiuū. **S**ecō de eorundē diffinitōibz. **T**ertio de regula i
se quomodo se ipsa sit intelligenda. **P**ro quo.

Sciendum

p̄mo q̄ duplex est adiectiuū. s. casuale
z nō casuale. **A**diectiuū nō casuale
le dicit esse aduerbiū fluxū vel fieri p̄
bi determinās. s. est actionē vel passionē verbi. **E**t s̄m̄ h̄ dicit p̄scia
nus p̄mo maioris q̄ aduerbiū est vī verbi adiectiuū. i. p̄bi determinati
uū. **D**e q̄ adiectiuo regula nō intelligit. **S**z adiectiuū casuale ē dco ca-
sualē significās formā accidentāle adherere suo subiecto. **E**t tale est
triplex. s. voce tm̄. significatōe tm̄. voce z fcatōe sil. **A**diectiuū voce
tm̄ est dco mobilis p̄ diuersa gn̄a nō tm̄ fcat formā accidentāle ihe-
rere suo subiecto. sed poti⁹ fcat p̄ modū sube mere determinabilē p̄
alterz vñ quodqz. vt sunt p̄noia p̄mitiue sp̄ci. vt ego tu ille ip̄e iste. z
d̄z adiectiuū voce tm̄. qz hz tm̄ voce adiectiuū z nō fcatōz. **S**z ad-
iectiuū fcatōe tm̄ est dco nō mobilis p̄ diuersa gn̄a. fcatōe tm̄ p̄ modū
adiacentē alteri vt sunt noia officioz vt papa patriarcha sartor fas-
ter mgr̄ ep̄us. **E**t d̄z adiectiuū fcatōe tm̄. qz hz tm̄ fcatōz adiectiuū
sz caret voce. **S**ed adiectiuū voce z fcatōe sil ē dco mobilē p̄ diuer-
sa gn̄a fcatōe sil h̄ p̄ modū adiacētis alteri. vt albus niger iustus sc̄tus p̄-
tuosus studiosus zc. **E**t d̄z adiectiuū voce z fcatōe sil. qz rā voce q̄
fcatōz adiectiuū obtinet. **U**n̄ p̄z ex p̄dictis q̄ hec diuisio adiectiuū ē di-
uisio analogi in sua analogata. qz adiectiuū casuale p̄ pus z verius
d̄z de adiectiuo voce z fcatōe sil. q̄ ē verissimū adiectiuū. deinceps
p̄o de adiectiuo fcatōe tm̄. **E**t tandē de adiectiuo voce tantum.

¶

Regule grāmaticales

Sciendum secundo qd adiectiuū est adhuc duplex .s. p̄
m̄ r̄ imp̄. Adiectiuū purū est. qd est mobile p̄ diuersa ḡna cū h̄ sig
nificās p̄ modū adiacētis alteri. vt est adiectiuū voce r̄ significatōe
simul. Et tale est duplex. s. p̄fessionis r̄ nō p̄fessionis. Adiectiuū p̄fes
sionis est cui⁹ significatū solū attribuit vni certe sp̄ci. r̄ nō pl̄ib⁹ vt. p̄b⁹
iust⁹. q̄ solū vni certe sp̄ci. s. nature humane attribuit. Quia p̄pter
possunt reddere suppositū verbo p̄sonali. vt iust⁹ florebit sicut liliū.
Nō p̄fessionis adiectiuū est. cui⁹ significatū attribuit pl̄ib⁹ sp̄cib⁹
r̄ nō vni certe sp̄ci. vt albus niger velox fortis r̄c. **S**ed adiectiuū ipurū
est. qd aliquo mō ē mobile p̄ diuersa ḡna. non tñ significās p̄ modū
adiacentis alteri. vt sunt p̄nomina primitiue speciei.

Sciendū tertio qd nomen substantiuū est dictio signifi
cans rem suā p̄ modum p̄ se stantis sicut hoc nomē lapis signifi cat
substantiā durā h̄ns esse p̄ se in rerū natura. Et hoc p̄nomē ego sig
nificat merā subam extra demonstratōz r̄ relationē. Sed in demon
stratōe significat subam singulārē p̄ modū subsistentis. Tñ illa dis
ctio dicit significare rem p̄ modū p̄ se stantis. q̄ ipam rem fecit in cōs
tū nō h̄z esse in alio. h̄ est in quā r̄ p̄ modū eētē distīcte ab alio.
Et sic noīa abstracta accidentiū dicunt substantiua. vt albedo nigre
do. iusticia. scitias r̄c. Et d̄ substantiū a p̄bo substō as are. qz sub
star accidentib⁹. Sed nomē adiectiuū est d̄o significās r̄ suā p̄ mos
dū adiacētis alteri. vt albus niger. Sicut meus significat p̄ modū
adiacentis alteri. s. possessori sic albus significat albedinē p̄ modū adia
centis alte rei. Tñ illa dictio d̄ significare p̄ modū adiacētis alteri
q̄ ipam rem significat in quā r̄ inheret alteri. s. rei p̄ se eētē. Quo
quidē adiectiuū p̄t esse duplex. s. absolutū r̄ respectiuū. Adiectiuū
absolutū siue finitū est qd fm se r̄ absolute informat suū substantiū.
vt hoc nomē adiectiuū albus informat h̄ nomē substantiū. s. h̄o vel
aliquō cōsimile. Sed adiectiuū respectiuū siue infinitū est qd scdm se
r̄ absolute nō informat suū substantiū. sed in ordine ad sua inferiora.
Et sunt signa distributiua vniuersalia distribuentia p̄ p̄tib⁹ sub
stantiis vel p̄ p̄tib⁹ integralib⁹. vt sunt omnis nullus quilibet.

Sciendum quarto qd adiectiuū adhuc ē duplex. s. prime
impositōis r̄ scde impositōis. Adiectiuū p̄me impositōis est qd signifi
cat rem suā p̄ modū adiacētis alteri h̄ns esse sine operatione intell
ctus. Vel sic. est qd attribuit substantiū p̄me impositōis. vt albus
niger scitias fortis clemēs p̄. qz congrue dicit albus h̄o. sed inco n̄
grue albus sylogism⁹ alba p̄positio. Sed adiectiuū scde impositōis est
qd significat suū significatū p̄ modum adiacētis alteri cum ope
ratione intellectiua. vt sylogisticus p̄poteticus. Similiter et aduer
so duplex est substantiuū. scz prime intentionis et secunde intenti
onis vnde substantiuū prime intentionis est qd significat rem suā
p̄ modum p̄ se stantis que res habet esse sine operatione intellectuā.
Vel sic cuius significatū potest attribui adiectiuo p̄me impositōis

Antiquorum

tionis. hō vt asin⁹ vir aīal nigredo albedo zc. Sed substantiū se de
sentōis est qd significat rem suā p rōdū p se stans cum opatiōe in
tellect⁹. vt syllogism⁹ ppositio differētia gen⁹ spēs zc. Et quib⁹ dē
ctis p rō q nō quodlibet adiectiū pōt addi cui⁹ substantiū. Nam
adiectiū se de impositōis nō pōt addi substantiū pme impositōis
Cuius rō est ista. qz illud adiectiū solū debet addi suo substantiū
nō qd specificat in forma z de pingit significatū sui substantiū. Sed
adiectiū se de impositōis nō pōt informare fcatū substantiū pme
impositōis. qz inco grue addit ei. Maior ē psciā dicens q adiecti
nū est inuentū ad specificandū suū substantiū. Minor pbat. qz adie
ctiū se de impositōis importat rem existentē in aīa. Substantiū
sūt pme impositōis ipoztat rem extra aīam. nō res in aīa nō pōt
informare z specificare rem extra aīam. Sūt ecōuerso substantiū se
cunde impositōis nō pōt addi adiectiū pme impositōis. p rōes rā
ctā. qz ppter oēs iste oīones sūt cōfēnde inco grue. vt aīal y poteritū.
cādū⁹ syllogism⁹ alba ppositio. Contra h ar. Tñ h adiectiū bon
nus vt mal⁹ pme impositōis pōt addi substantiū se de ipositōis
etiā pme impōnis. qz p grue dī bon⁹ syllogism⁹ bon⁹ hō. q male dī
ctū est q adiectiū pme impōnis nō pōt addi substantiū se de iposi
tōis. Dīcēdū q nō est p rā p dīctā. qz quedā sunt adiectiua q pue
niūt tam reb⁹ in aīa qz etiam extra aīam. Et etiā reb⁹ spūalib⁹ z cor
palibus. vt sunt bon⁹ z malus. z talia pōt addi substantiū dīcē
tib⁹ rem in aīa z etiam substantiū dīcētib⁹ rem extra aīam. Et
sic hō dīcī bonus bonitate morali. z syllogism⁹ dīcī bonus boni
tate cōstructionis. qz cōstruīt a tribus terminis z duabus propo
sitionibus in debito modo z figura positis.

His presuppositis regu

la in se sic est intelligēda. qz in oī orōne simpliciter p grua. Adiectiū
casuale z adiectiue tantū voce z significatiōe simul. z suū substantiū
debent conuenire in tribus accidentibus grāmaticalibus p rālib⁹
adīnūcem nō reducibilibus.

Dicit p rāmo. In oī orōne simpliciter cō grua ppter oīō
nes figuratiue p gruas. in quib⁹ adiectiū z suū sub
stantiū disconueniunt in istis tribus accidentibus
vt p rā in ista vel cōsimili. vtrāqz for⁹ mose me iudice sunt venerande.
Et sūt in ista. Iohes z haterina sunt albi. que oīones z cōsimiles
admittunt ppter certam rationem excusantē. **Dicit** adiectiū
casuale ppter excludere adiectiū nō casuale. vt sunt aduerbia q
vere dīcunt adiectiua. z tñ nō conueniunt cum constructibilibus
cum quibus cōstruunt in istis tribus accidentibus. qz nō sunt alī
cuius numeri generis vel casus. vt lego bene. **Dicit** tertio adie
ctiue tantum ppter adiectiū partitiue tantum. qd solum vult cō
struere tantum.

A. 14

Regule grāmaticales

uenire cum suo substantiuo in genere et nō in numero v' casu. vt vna
foroz. vñ **A**lexēder. **S**ol' ē gener' adiectiuū. **V**ariat' zc. **D**icitur
tur quarto voce et fcatōe sū ppter istas orōnes v' p' similes. **Q**uilibet
er est epūs. mlier est p' biter. iste orō nes sunt incōgrue cōsēde. **D**icitur
q' nro et suū substantiuū. q' non oportet adiectiuū uenire cuz quolibet
substantiuo. sed solū debet conuenire cum suo substantiuo.

Unde illud dicit esse sub

stantiuū alicui' adiectiuū. qd' significat rem cui pōt adiacere v' inherere
re res significata p' adiectiuū. **E**t illud dicit esse adiectiuū alicui' sub
stantiuū. qd' fcat formā accidentāle q' pōt inherere rei fcatē p' substantiuū.
Qua ppter excludunt iste orōnes. **C**andidus syllogism'. cappa
categorica. aial ypoteticū et p' similes. in quib' res significata p' ad
iectiuū non pōt adiacere vel inherere rei fcatē p' substantiuū. et h' sunt
incōgrue. **D**icit vltimo q' debent conuenire in tribus accidentibus
grammaticalibus. s. in numero genere et in casu.

Ratō at quare adiectiuū

et suū substantiuū dicit uenire in numero est ista. q' adiectiuū habz se
ad substantiuū sicut accūs ad suū subiectū. **S**z accūs et suū subiectū
faciunt vnum in numero. **E**t adiectiuū et substantiuū. **T**ener p' nā. q'z
accidentia numerant' numeratione suoz subiectoz. **E**t idem in nume
ro dicit facere cum eis. q' illa sunt vñ numero quoz subiectū ē vñ
et idem. **A**lia rō est. **N**ā res intellecta singularit' dicit significari sing
gulariter p' dictōes significantes singularit'. v' p' modū vñ'. **S**i q' aliq
res p' se subsistēs intelligit' singularit' etiā dicit fcatē singularit'. **S**z q' ac
cidentia accipiūt esse a subijs. si suba autē est singular'. ei' accūs erit
singular'. **E**t vt fiat portio signi ad signatū. tūc si res fcatā p' subiectū
intelligit' singularit'. etiā dicit necitate res fcatā p' adiectiuū dicit intelligi
significari singularit'. q' est cōis regula. sic res h'z ē sic h'z intelligi. et p
p' nā p' voces fcat. **S**ed rō q' dicit uenire in gñe est ista. q' gen'
attribuit' dictōi rōne p' tūtis actiue. vel virtutis passiue. **S**ed virt'
actiua et passiua p' nā uenit sube et non accūs. q' sola suba agit et
patit. vij. metaphice. **E**t q' adiectiuū significās accūs accipit virtus
et actiua v' passiua a re fcatā p' suū substantiuū. **E**t sic si res fcatā p'
substantiuū ē intelligit' sex' masculini v' femini v' neutri'. sub h' sexu
masculini femini v' neutri' dicit intelligi res fcatā p' adiectiuū. **E**t
q' si substantiuū est generis masculini. tūc etiā suū adiectiuū dicit ē ge
neris masculini. p' bī grā a finis intelligit' sex' esse masculini. **E**t suū
adiiectiuū fcatō formā accidentāle ei inherentem debet intelligi et p
p' nā fcat sub sexu masculio. vt dicēdo grise' azin'. magnus azin'.
Et sic p' q' adiectiuū zc. **S**ed rō q' adiectiuū et suū substantiuū

Antiquorum

volunt conuenire in casu est ista. qz egsus est dispositio sube. hoc est di
crionis significantis substantia in ordine ad actum. sed adiectiuum non or
dinaf ad actum nisi p suum substantiuum. q adiectiuum debet puenire cu
suo substantiuo in casu. Etia si res significata p ordonem intelligitur
sub habitu dine obliquitatis. ita etia accntia ipius ordonis dnt intel
ligi sub eade habitu dine obliquitatis. vt si res significata p substā
tiuū z suum adiectiuū intelligat sub habitu dine obliquitatis. sub ea
dem habitu dine accidentia ordinis intelligant quapropter congrue
dicif dedi homini iusto panem.

Aduertendum ē circa pre

dicta. q ista tria accidentia respectiua. s. numerus genus z casus ad cō
uenientia adiectiuū z substantiuū requirunt sed non sufficiunt. Nam
ppter ea adhuc requirunt duo. Primum est q adiectiuū significet rē
suam p modum adiacentis alteri. i. rei significare p substantiuū. qd
substantiuū significat rem suam p modum p se stantis in ordine ad
rem significataz p adiectiuū. quapropter iste ordines sunt incōgrue
vt albus syllogismus. candida positio. aial categoricū. qzibi sig
nificatū adiectiuū pme ipositōis non pōt specificare informare z de
pingere rem significatā p adiectiuū sede ipositōis. Scdm est q sub
stantiuū debet significare rem suaz p modū specificabilis p rem sig
nificatam p adiectiuū. Et adiectiuū debet significare rem suam per
modū specificantis rem significatā p substantiuū. Quapropter ista
oio hō rationalis non est cōgrua. qz adiectiuū est inuentū ppter spe
specificare suum substantiuū. Sed hic rōnalis non specificat suum sub
stantiuum. qz homo est p se rationalis.

Contra regulam arguit pri

mo sic. q adiectiuū z suum substantiuū volunt conuenire n quat
tuor accidentibz grammaticalibus. q male dictum est q volunt pueni
re tantū in tribz. Antecedens probaf p florissam dicentē. quattuor
albus habet trina bina relatio pter. vbi p albus intelligit adiectiuū
cum suo substantiuo. Dicendum q florissa psonam comprehendit
sub numero. qz fm pūscianum primo minoris. numerus z psona stz
accidentia sinuiga. i. coniugata. quia vbiqz reperitur vnum ibi re
peritur z reliquum z e conuerso. i. vbiqz deficit vnum ibi deficit z
reliquum. vt piz in verbis impersonalibus z in infinitis que numeris
z personis carent. Vel dicitur q non est semper necessarium adiec
tiuū. et substantiuū esse eiusdem persone. hoc maxime ve
rum est de adiectiuo voce tantum. vt est pronomen. vt ego Johā
nes curro. vbi ego et Johannes sunt eiusdem casus. diuersarum ra
tione personarum. etcetera. Patet ergo quomodo persona sub nu
mero comprehenditur.

Regule grāmaticales

Secūdo sic. **O**pposita ī diuersis subiectis n̄ repugnāt. **E**tia sequit̄ q̄ oppōita accidētia in diuersis dictionibz nō repugnāt. **E**tia adiectiuū sit generis feminini. z substantiuū generis masculini esset p̄grua pueniētia vt dicēdo alba vir. **A**necedēs pbaf. qz albedo soerats non repugnat nigredini ciceronis. qz opposita d̄nt inesse eidē susceptibili. **O**dm ad psequens. q̄ licz opposita in diuersis subiectis nō repugnant. tñ accidentia opposita in diuersis dictionibz repugnāt. z hoc maxime vey est qñ iste dictiones p̄tinent ad vnā z eandē rem in numero si cur sunt in pposito adiectiuū z substantiuū accidens et suum subiectum representantia que faciunt idem in numero.

Tertio sic. **A**diectiuū z suū substantiuū differūt essentialiter. **E**t nō pueniūt in his tribus accidentibz. **A**necedens pbaf. qz adiectiuū z substantiuū habent diuersas dictiones essentialēs. vt p̄t̄ patuit. **E**t nō pueniunt. **E**tiam quecūqz differūt essentialiter z realiter. etiā differūt accidentaliter. sed adiectiuū z substantiuū sunt h̄mōi. **D**icendum est negādo p̄sequentiā q̄ nō pueniūt in tribz accidentibz grāmaticilibus. qz n̄ h̄il. p̄hibet ea que differunt essentialiter puenire in accidentibz cōibz puenire sicut nix z cristallus differūt essentialiter. z tñ pueniūt accidentaliter. s. in albedine. **S**ic etiā est de adiectiuo z substantiuo. q̄ differunt essentialiter z cōsequenter accidentaliter zc.

Quarto sic. **I**lla est p̄grua duodeciz milia signati. z tñ adiectiuū z substantiuū disconueniunt in ḡne. **A**necedens pbaf. p̄ sc̄da pre. qz adiectiuū. s. signati est generis masculini. z substantiuū milia est generis neutri. **N**ec p̄t̄ excusari p̄ hoc q̄ antiquit̄ milia erat generis ois. **U**n̄ Petrus helie. **N**ō flectas mille. da pluraliter generis oē. qz tunc adiectiuū z substantiuū adhuc disconuenirent in genere. eo q̄ adiectiuū esset generis masculini. et substantiuū generis omnis. q̄ sunt diuersa genera. **D**icendū q̄ cōiter solet dici q̄ antiquit̄ milia erat generis ois z declinab̄ sic. **N**ominatio h̄ij z hec z hec milia. **G**enitiuo hoz z haz. z hoz milia. z sic de alijs. s̄m quaz considerationem ḡnis milia ponit in p̄dicta orōne sacre pagine. vñ Alexander. **I**n triplici ḡne n̄re numeralia noia pone. vñ qdā. **I**n triplice ḡne milia dicta fuere. **M**ilia signati. data pure p̄gruitati. **S**ed ad replicā d̄z q̄ non requir̄ p̄t̄ adiectiuū z substantiuū esse eiusdē ḡnis totalis sed sufficit p̄t̄at̄. **S**ed d̄z q̄ h̄ adiectiuū signati restringit suum substantiuū. s. milia ad standum secum in eodem genere.

Quinto sic. **R**elatiuū z suū an̄s disconueniūt aliqñ ī casu z tñ h̄nt se sic adiectiuū z substantiuū. **E**tia adiectiuū z substantiuū p̄nt aliqñ disconuenire ī casu. an̄s notū ē. **S**z qd̄ relatiuū sit adiectiuū pbaf qz relatiuū ē sine thegreuma i. s. car. actū sine thegreumaticū. **N**ō sine thegreuma ē adiectiuū

Antiquorum

Item relatiuū fecit p modū referētis sed modū referētis est modū
 adiacētis hoc est vna spēs modi adiacētis. Item relatiuū mouet
 p tria gēa z p tres tēminatōes. Gē adiectiū. Dōm negādo pñaz q
 relatiū z suū aīns hēant se sicut adiectiū z substātiū. qz si relatiū de
 reē habere aliqd substātiū hoc erit p declinū suū aīcedētē qd secū cō
 uenire debeat in casu. vt dōo video ioānez q ioānes disputat. diligo
 petri cui? petri miserioz. Secō dōm q relatiuū pōsideratur dupli.
 Gno mō vt dicit actū referēdi z nō re relata z hoc pōgit qū circa
 ipm exprimit cō declinū suū aīcedētis sicut status exemplificatum
 est. Alio mō considerat vt dicit rem relata z pnotat actum referēdi
 z sic relatiū capiēda est substātiū. hoc est tenet substantiue quādo
 circa ipm non exprimitur p declinū suū aīcedētis. Sed pmo mō cō
 siderando ipm tenet adiectiue.

Sexto sic. Illa est cōgrua. diabolus est mille artifex z tam
 adiectiū z substātiūz discōueniūt in nūero. qd
 pbat. qz adiectiū mille est plis nūeri. sed substā
 tiūz scz artifex est singularis nūeri ergo discōueniūt. Dōm qz mil
 le nō est adiectiū hui? nois artifex sed hoc totum mille artifex ē vnū
 nomē cōpositū figure ex duobz rectis cōpositum. ergo ibi nō est cō
 structio adiectiū z substātiū sed potius ibi ē pstructio pbi substā
 tiū cū sibi casibus aī z post. Sicut dicit ad illaz vide vnū mille est
 vnū nomen cōpositūz ex duobz rectis z est constructio trāsitiua

Septimo sic. Illa est cōgrua longa a. z tñ adiectiū
 z substātiū discōueniūt in gē. qz adiec
 tiū scz longa est gēis femi. z substātiū
 scz a ē gēis neutri. vt p pe. he. dicēte q noia litteraz sūt gēis neutri.
 vñ. Propa seu grece sūt ligue siue latine sūt neutri gēis nec idonea
 sūt flexibz vllis. Dōm qz a nō est substātiū hui? adiecti lō ga. sed hz
 substātiū subintellectū. s. lra cū q cōuenit in gē. Sicut dōm ad istaz
 adulter erit supand? vbi adulter nō est substātiū hui? nois supād?
 ex quo ibi adulter ponit materialiter z ois dco materialitē posita est
 gēis neutri. et g habet ibi substātiūz subintellectūz. s. ille termin?
 lra. Similitē dicit ad istā inquis ē curta. Inquis illa dco est curta.
 id est correpta.

Octauo sic. Illa ē pgrua. lis est de paupere regno. z tñ
 adiectiū z substātiū discōueniūt i gē. Gē z c
 nōis probat pro sēda pre. qz adiectiū est ge
 neris cōis p regulā. z cōie nores z substātiū est gēis neutri. Dōm
 qz ipa ē cōgrua p pñtez rlatz Et ad pbatōez dō q licet paup sit gēis
 cōis indeclinādo. qm eipponiūt duo articularia pnomia. vt hic z
 hec paup. tñ i pstructōe ē gēis ois z g dō alex. Plbz ex istz neutra so
 sic. Illa est cōgrua. albi pede (clare videbis
 z tñ adiectiū et substātiū discōueniūt in casu. qz.

Nono adiectiū scz albi est nominatiu casus z substātiū

Regule grāmaticales

scz pedem est acti casus. ergo disconueniunt in casu. **D**icendum q non est contra regulam. quia regula intelligitur de orōne simplr cōgrua. sed ibi cōmittit sinodoche. ergo nō est cōtra. zc.

Decio sic. h ē adiectiū z substātiū Tauri mei et altilia mea s; occisa z tam adiectiū z substātiū disconueniunt in gñe qz adiectiū. s. occisa ē gñis neutri et sustantiuū. s. thauri ē gñis masculini. g. disconueniunt i gñe. **Q**dm qz aliqz dicit eunt. qz illa orō nō sit simplr cōgrua. sed figuratie p cōceptiōez genēz sed hoc nō ualeat. qz adiectiū in cōceptiōe genēz debet se cōformare in genere cū dōne cōcipiente et nō cū dōe cōcepta. qz dicit alexand qz masculinū genus cōcipit seim et neutruū nec retrouerte. g. h adiectiū nō d; cōuenire caz dōe cōcepta in genere. **Q**ua ppter dōz ē qz hic comittitur anthites habens fieri qñ accūs ponit pro accūs. scz nūer⁹ p nūero. gen⁹ p gñe sicut hic. **A**lij ar dicit qz hic sit zeuma or dinando sic cōstructiua. altilia mea s; occisa et thauri mei et sic cōstructibile posterius assumptus disconuenit cū pōri in genere. **E**t sic ddm ē qz rglā intelligit de orōe simplr cōgrua et nō figuratie cōgrua.

Un decimo sic. **H**ic est adiectiū et substātiū. et tñ disconueniunt i nūero. s. duo ioānes qd pbat sic. adiectiū est plis nūeri et substātiūz scz ioānes est singularis nūeri ex quo est nomē ppter qd casret plurali numero. **Q**dm qz noia ppta possunt habere plales nūez quatuor modis. **P**rimo rōne euentus. vt si casualiter contingeret qz duo homines uocarentur hoc nomine ioānes uel catho tunc possimus de istis dicere isti sunt duo ioānes uel duo cathones ponendo hoc nomē ioānes in plurali numero. **S**ecdo noia ppta possunt habere plem nūez ppter similitudinē qualtratis corpalis. vt si s; duo homines fortiores alijs possim⁹ de istis dicere isti s; duo heciores. qz Hector fuit grecoz fortissimus. **T**ercio ppter similitudinē qlitatis intellectualis vt si sint duo homines sapientiores alijs hoib; de ipsis possimus dicere isti s; duo salomones ponendo hoc nomē salomō in plurale nūero ppter similitudinē qlitatis intellectualis. **Q**uarto rōne originis uel gñatōis. vt si theucer gñasset multos filios possimus de ipsis dicere. isti s; theuceri ponendo hoc nomē theucer in pl nūero si fiat istoz quoz p dicitoz rōe. tūc n̄ sumit. ppe s; sumit transumptiue siue similitudinarie p noie appellatio. **E**t sic p dicte orōnes sunt cōgrue p regulā adiectiū z substātiū. zc.

Secūda regula grā

Semata est ista. qz suppositum z appositū debent cōuenire in tribus accētib; grāmaticalibus. scz in numero in psona z in rectitudine casuali. **E**xceptū vt fortes disputat. **U**n⁹. **I**nter appo z suppo tria. **A**uenientia quero.

Antiquorum

Que sit persona numerus casus habitudo.

Exempla

Johannes laborat
 Animal dormit
 Socrates philosophat
 Homo ratiocinat
 Quis volat
 Asinus currit
 Dido dormit
 Auicula garrat
 Coruus crocitat
 Hercules furit
 Jupiter fulminat

Homo currit
 Johannes dormit
 Animal laborat
 Populus cōcedit
 Tu legis
 Legere est agere
 Celus rubet
 Penolpe nec
 Terra mugit
 Venus salit.
 Vulcanus fabricat

Pro istius regule maiori

Declaratō est sciendum est pmo. qd suppositus potest sic diffiniri. **S**uppositus est deo scās rē p modū pncipiū act⁹ dicibilis de ea. In qua qdēz descriptōe (deō) dz capi cōiter nō soluz pro simplici deōe sed etia pro toto orōe. vt fuisse deo est laudabile. vbi hōc totū fuisse deo reddit suppositū huic p̄bo est. **D**icit notant (scās rez) ad inuēdū qd omne suppositū in grāmatica dz esse scātū alicui⁹ rei. vt hō azin⁹ sub stātia lapis. alēdo nigredo iusticia rē. **E**t p h remouent linea thegreumatica q nō pnt esse supposita. qz nō scāt rē sed solū rez. dispositōes. vt ois qlibz null⁹. **Q**ue nō pnt eē suppositū s; se dispositōe subiecti. qd disponūt r distribuit. **D**i notat (p modū pncipiū act⁹ dicibil⁹ de ea) p qd inuif rō formal suppositū q i h p̄sistit q res p̄ra p suppositū h ē suppositū dz scare rē q ē pncipiū efficiēs act⁹ f̄ri p p̄m. vt cū dico ego lego. ibi ergo f̄r rē d se loq̄ntē efficiēs de se actū legēdi. **E**t suppositū dz f̄r rē q est pncipiūz materiale recipiēz r cōseruās in se actū scātuz p p̄bz. vt ego pcutior. vbi ego scāt rē de se loq̄ntēz inq̄tuz recipit in se p̄cussione siue actuz pcutiēdi ab alio illatū. **E**t sic suppositus ē deo scās rē de q fit pmo fieri at p̄monē de aliq̄ nihil aliud ē q̄ scare rez aliquā p modū fixitudinis siue p se stāt⁹ siue aliq̄ obliq̄tōe. **D**i notant (scare p modū fixitudinis) p̄f̄ excludere noīa adiectia. vt sit albu niger q̄ scāt p moduz adiacētis. **D**i notat̄er (siue aliqua obliq̄tōe) p̄f̄ excludere obliq̄s. s. gr̄m dem r abltm q nō pnt esse suppositū. **A**ctūs at pōt esse suppositus in or die ad p̄bz persona/ le ifiniri inōi. vt me legere. scholarē p̄ficere est bonuz. **S**z appositus ē p̄bz f̄ns actuz p moduz dicibilis de altero vt dicēdo ego lego. ibi lego f̄r actuz legēdi p moduz enunciabilis de re scātā p h suppositū se; ego. **I**n q̄ qdēz descriptōe (p̄bū) ponit ad dīaz aliāz priuz orōis eo q nulla aliāz p̄tū orōis scz p mo⁹ dicibil⁹ d̄ altero. **D**em s̄būgit f̄ns actū p qd d̄at̄ intelligi scā⁹ v̄l̄ f̄s appoiit. tādē dz p (mo⁹) dicibil⁹ de alio p qd remouēt̄ p̄ba ipsonalia q nō pnt eē appoiitā q̄ quāq̄ h̄ns

Regule grāmaticales

requiritur ex pte appositi persona habens personam sibi pportiona
tā in supposito. vt si suppositū est prime psonae scde vel tercie. appost
tus sū r dicit esse pme secundē vel tercie psonae et ecōuerso

His presuppositis ponit.

cōclusio responsalis regule. q̄ suppositū z appositū i oīoe simplr cō
grua volūt cōuenire in tribz accidētibz grāmicalibz. s. i. nūero i pso
na z in rectitudine casuali dūmō eis talia accētia cōueniāt. Que p̄clu
sio probat autoritate oīm grāmicoz in h̄ vnanimis p̄sentētūz q̄
suppositūz z appositūz volūt cōuenire in his tribz zc. Et h̄ p̄ sp̄ca
liter autoritate floriste dicēt. Personae casus nūeri h̄itudo notet. Si
discōueniūt admittit̄ aut prohibet. Cui p̄sonat dictū alexātri i secū
da sui pte. Vult intrāsitō rem supponere p̄bo. Dicebat notāt (i oīoe
simplr p̄grua) p̄pter oīoes siue p̄structōes figuratiue admittas. scz
euocatōem p̄ceptōz p̄sonaz. p̄l̄sim anth̄thesim siue alioecā z zeus
ma. In q̄bz oībz oīonibz figuratis suppositū z appositū discōueniūt
in his t̄bz accētibz grāmicalibz. Quia p̄f̄ regula intelligit̄ de oīone
simplr cōgrua. Postea dicebat (dūmō eis talia accētia cōueniūt) qz
multa p̄nt eē supposita q̄ nō s̄t̄ alicui nūeri certi z certe p̄sone. v̄l a
licui certi casus. vt p̄z in istis oīonibz. Agere ē agere. legere z nō in
telligere ē negligere. seruire deo ē laudabile. z sic de multis alijs dōz ē

Contrapredicta obicitur

p̄rio sic. Regula ista p̄supponit s̄m. q̄ ip̄a ē s̄ā. qz p̄supponit q̄ soluz
p̄bū p̄sonale vult h̄re n̄m p̄ supposito. mō h̄ ē s̄m. qd̄ p̄bat. qz p̄bū
ip̄sonale etiā h̄z n̄m p̄o supposito vt dicēdo via currit. ibi currit est
p̄buz ip̄sonale passiue vocis z h̄z n̄m p̄o supposito. q̄ sit p̄bū ip̄so
nale. p̄z qz curro est ḡnis neutri desinēs in o z nō p̄t accipere sup o. qz
si accipet r nō est h̄ latinū. vt curro curror nō d̄z. P̄dm̄ negado confes
quētiā. qz currit nō est ibi p̄bū ip̄sonale s̄z p̄sonale passiue vocis. Et
q̄n̄ d̄z t̄n̄ curro est p̄bū neutrale z nō p̄t accipere sup o v̄z ē i p̄ria z
sc̄da p̄sonis i p̄bo passiuo. t̄n̄ b̄n̄ recipit r in sc̄cia p̄sona qz s̄m. De. he.
Ab oībz p̄bis neutralibz actōez sc̄c̄tibz p̄nt deriuari p̄ba passia sc̄cie
p̄sone. Dicebat (notāt actōez sc̄c̄tibz) p̄f̄ p̄ba neutralia q̄ sc̄c̄t̄ figu
rale dispōez. vt s̄t̄ sto sedeo a q̄bz nō deriuat̄ p̄ba p̄sonalia passiue vo
cis sc̄cie p̄sone. S̄z q̄ est rō q̄ p̄ba neutralia nō p̄nt de se formare p̄ba
passiua p̄sonalia p̄me z sc̄de p̄sone. D̄z q̄ iō. sicut natura nihil fa
cit frustra. ita z ars nihil facit frustra cū ars imitat̄ naturā. mō si ta
lia p̄ba neutralia facerēt de se passiuā in p̄mis z sc̄cis p̄sonis talia p̄
ba essent frustra. i. ad nihil vtilia. qz p̄ma p̄sona p̄t rez de se loq̄ntē
via at̄ de se n̄ p̄t loq̄ d̄dō ego curro cū sit res iaiata carēs loq̄la. S̄t̄
sc̄da p̄sona p̄t rē ad quā p̄mo dirigit̄. s̄z frustra dirigeret̄ ad viāz h̄ ē

Antiquorum

ad istā rē q̄ nihil intelligit. q̄ nō dicit ad viā tu currens. Sed scia persona
fecit rem de qua fit sermo. modo inter primā et secundam personā bñ p̄ fieri
sermo de aliq̄ re siue illa sit aiara siue inaiara. quā p̄pter dicitur. De. he. q̄
ab oib; p̄bis neutralib; actōez scātib; descēdūt p̄ba personalia pas
siue vocis in tercijs personis. vt curritur laborat. &c.

Arguitur secōdo. Illa est cōgrua sortēs et plato currūt
et tñ suppositum et appositum discōueniūt
in numero qz suppositum scz sortēs vlt̄ pla/
to est fr̄is nūeri. et appositum scz currunt est pl̄is nūeri. ergo discōue
niūt in nūero. Et nō p̄ dicit q̄ gemiatū singulare eq̄pollat nūero plu/
rali. qz singulare additū singulari facit ip̄m magis singulare. q̄ nō
equipollat plurali. Nō s̄ probat. qz bonū additum bono facit ip̄m
magis bonum. vt dicitur in topicis. ergo a simili singulare additum
singulari facit ip̄sum magis singulare. Item omne tale additum suo
tali facit ip̄suz magis tale quare ip̄suz magis est singulare. ergo nu/
merus singularis additus singulari facit ip̄sum magis singulare.
Item nihil dat quod non habet. s̄ nūer⁹ singularis nō habet nūerū
pl̄ales. q̄ nō dat ip̄m. Itē totū nihil aliud est q̄ sue partes sed h̄ pres
t̄ singularis nūeri. ergo et totū. Pro cui⁹ argumētū solutiōe ē aduertē
diz. q̄ q̄uis coiter dicit i gramatica q̄ duo nri singularis copulari per
cōiunctiōem copulatiuā eq̄pollat vni pl̄i. tñ finalit̄ ē dōz q̄ copulatiū
p̄r cōsiderari dupl̄. Uno⁹ s̄ se et absolute i q̄tū duo nri singulares
copulātur ad inuicē nō i ordine ad vniū terciū et sic gemiatū singula
re nō equipollat nūero pl̄i. Alio⁹ cōsiderat illd̄ copulatiū nō fm se et
absolute s̄ q̄tū ad modū scādi in q̄tū isti duo nri sic copulati ordi/
nant ad vniū scādi. et sic gemiatū singulare p̄r eq̄pollere pl̄i. Et h̄ q̄
deez vep̄ ē q̄tū ad scādi. i. materialit̄ sed nūq̄ q̄tū ad modū scādi
id est formalit̄ sicut ostendūt autoritates. p̄ ista parte adduce

Arguitur tercio. Illa est cōgrua athene est pulcra citas et tñ suppositū
et appositum discōueniūt in nūero. qz suppositum scz athene ē
pl̄is nūeri. et appositum. s̄ ē. est singularis nūeri. ergo. Dōz q̄
hoc nomē athene et q̄dlibet nomen cōsimile h̄is f̄minatōem nomis
pl̄is nūeri cōsiderat dupl̄. Uno mō in q̄tū scādi locuz ciuitatis h̄ est
in q̄tū est p̄rium nomē ciuitatis sic est singularis nūeri. tūc oratiō
est simpl̄ cōgrua. scz athene est pulcra ciuitas. Alio mō in q̄tū tale
nomen vel cōsimile scādi in multitudine hominū inhabitātiuz istum
locum ciuitatis et sic est pluralis nūeri. et tūc oratiō est viciosa excusans
da tñ et admittit per figurā. q̄ dicit antithesis ponendo nūc p̄ nūero.

Arguitur quarto. Illa est congrua. turba ruūt. et si
milit̄ ista. plurima turba strauerunt vesti
mēta. et tñ suppositū et appositū discōue/
niūt in nūero. qz suppositū. s̄. turba est singularis nūeri et appositum
scz strauerunt est pl̄is nūeri vel strauerunt. ergo contra regulam.

Quicquid q̄ regula intelligitur de oratione simpliciter cōgrua fm

Regule grāmaticales

vocem et significationem sive. **Sed** iste orationes et consimiles non sunt congrue simpliciter hoc est sine voce et significato simul. scilicet etiam sunt congrue significatione tantum. hoc est sine re significata. scilicet admittuntur per alioquin vel anthitesim. quod habet fieri quoniam unum accensum ponitur per reliquos sicut unum numerum per alio ponitur vel liquet in presentibus omnibus.

Quinto arguit. Illa est congrua quod in sacra pagina ponitur Sermones summi patris est meditatio iusti. Similiter illa oratio est congrua. **D**adara tua meditatio mea est. **E**t ista vestes (quas gerit) sordida lana fuit. et tamen suppositum et appositum discoueniunt in numero quod suppositum. scilicet sermones est plures numeri. **A**ppositum vero. scilicet est singularis numeri. **D**ominum est ad omnes istas orationes quod si appositum respicit suppositum singularis numeri tunc oratio erit simpliciter congrua. si autem appositum respicit suppositum plures numeri. tunc oratio erit incongrua quod incongruitas per anthitesim tollitur. **E**t anthitesim potest dici per altero positio. **N**am compositum ab antequod est per et thetis positio. **A**lij vero per contra accipientes oblectum traferunt. ut olli per illi. **E**t hoc est quod vult alexander in secunda pre dicens. **A**li diuersorum personarum rectis numerorum. **I**nterponatur vtriliber associat. **U**bi alexander vult quod quoniam personarum personale mediat inter supposita diuersorum numerorum. tunc tale personarum potest uenire cum utroque numero sine exigentia congruitatis et sententie. **S**ed ratio qua potest fieri est idemitas nominis pluralis numeri cum idempritate nominis feminis numeri quantum est ex parte fecerit quod specialiter patet in isto metro. **Q**uidam vestes (quas geritis) sordida lana fuit. ubi reprobat autem romanas mulieres de supfluitate vestium quod forma vestium erat bona. materia autem earum fuit vilis. ideo dicit sordida lana ac si vellet dicere res (quod est materia vestium) fuit sordida lana. **E**t sic admittitur ex parte materie. **E**t ex parte idempritate materie. **S**ed ratio quare oportet fieri est expressio sententie sub sermone metrico.

Sexto arguit. Illa est congrua **S**ermonem (quem vos audistis) habet verus. et tamen suppositum et appositum discoueniunt in reitu dicit casuali quod appositum scilicet habet vult habere nomen per supposito ex quo est personarum personale finitum modi per istam illam. **V**ult intrasitio. sed hic non habet nomen pro supposito sed accensum. **C**ontra regulam **D**ominum quod ista oratio non est simpliciter congrua sed admittitur per anthitesim ponendo casus. scilicet accensum per casus. per nomen. ut finonez pro finone. **E**t sicut dominum est ad illas orationes vultez (quod statuo) vestra est subducite naues. **S**icut lapidez (quem reprobauerunt edificantes) factus est in caput anguli.

Septimo arguit. Illa est congrua. **M**agister reuerende bibite et tamen suppositum et appositum discoueniunt in numero. **Q**uia nomen patet quod suppositum. scilicet magister reuerende est feminis numeri. appositum vero bibite est plures numeri. **D**ominum est quod magister reuerende non est suppositum huius personarum bibite. scilicet habet suppositum subintellectum in isto personarum bibite. quod sine personarum nomen minoris. **I**n omni personarum patet vel secunde persone certum itelligitur suppositum. et sic predicta oratio dat itelligere. ista magister reuerende vos bibite

Antiquorum

Octavo arguit. *I*sta est regula legere e agere. et tñ ap-
positū non hz nrm p supposito s; infinitū. *S*
regulā. *D*icitur q̄uis p̄bū psonale nō habeat
nrm p supposito. hz tñ aliqd qd suplet vicē nri. qz infinitiūs p̄ciā/
pat modū scādū nri fm quē pōt eē suppositū reale s; nō vocale. *U*n
duplex solet poni suppositū fm floristā. s. vocale et reale. *V*ocale est
dictio scās rē p modū p̄ncipij act⁹ dicibil⁹ de ea ueniēs cū appōito
i nūero i psona et i rectitudine casuali. vt hō equ⁹ aial et silia. s; sup-
positū reale ē qd fr rē p modū p̄ncipij act⁹ dicibil⁹ de ea. non tñ uen-
iēs cū appōito i p̄dict⁹ trib⁹ accūtib⁹ grāmcalib⁹ sic est infiniti⁹ q̄
p̄ ceter⁹ mōis p̄cedere suppo^m p̄bo p̄fōali finiti mōi. cui⁹ rō ē ista
qz sic casus int̄ cetera accūa nois maxie disponit et accedit ad eē sup-
pōiti ex q̄ fm pe. he. casus ē dispō sube i ordie ad actū. sic silr mod⁹ fi-
nit⁹ i p̄bo maxie dispōit ad eē appōiti. p̄t suā finitā modalitatē. *S*
ex opposito de rāto aliqd resedit a natura appōiti de quāto magis
accedit ad naturā suppositi. *S*z infiniti⁹ p̄t suā finitā modalitatē
et materialitatē recedit a natura appōiti et accedit ad naturā suppo-
siti rōe rei p̄bal i ip̄o noialit̄ itellecte. vt legere ē agere. i. act⁹ legēdi ē
agere. vt fm alios lectio ē actio. ita legere ē bo^m. i. act⁹ legēdi ē bon⁹

Terzia regula grāma:

*T*ercia est ista. q̄ relatm̄ sube et suū aūs volūt uenire i nūes
ro gñe et qñq; i psona et in casu. *E*x^m vt sois currit q̄ mo-
uet. *U*n floristā. *S*ūt gen⁹ i p̄mis nūer⁹ psona notāda
*N*ec conco: dare debent cum p̄ueniente.

*E*xempla *J*ohannes currit et ille mouetur.
*P*lato philosophatur quem video.
*A*lix venit ad troyam et idem pugnabat.

Pro apliori istī regule de

claratōe. sciēdum ē p̄. q̄ relatm̄ est duplex. s. logicale et grāmaticale.
*R*elatm̄ logicale ē cui⁹ h̄ ip̄m eē (qd ē) qdāmō ad aliō se h̄re qd rela-
tm̄ alio noie vocat̄ ad aliqd. et sic p̄ et filij dicūt̄ relatiā qz totū eē p̄is
est ad aliō qdāmō se h̄re. s. ad filiū et ecōuerso. *D*e q̄ relatiuo reglā n̄
intelligit̄. nec de ip̄o est ad p̄positū. *S*z relatm̄ grāmaticale fm p̄scia
nū p̄mo mōris ē aū late rei recor: datiuū. h̄ ē relatm̄ ē rememoratiū
rei aū late. i. p̄us dicte. vt sois currit q̄ mouet. vbi q̄ ē rememoratiū sor-
tis h̄ ē facē scdaria noticiā de sorte. et sic relatio fm p̄scianū loco pal-
legato ē aū late rei recorda^o. *I*n q̄ qdē p̄dicta descriptōe relatiui (res-
cordatiū) p̄ponit lo^o gñis. *A*ū (late rei) p̄sit lo^o d̄re. qz p̄ h̄ relatm̄ d̄r
ab aūcedere qz relatm̄ facē scdaria noticiā d̄ re aūty et ē sig^m exitatm̄
potētie p̄gnitice ad faciēdū recor: datōz d̄ re de q̄ p̄t^o metio ē facta p̄

B. s.

Regule grāmaticales

añs. **¶** Tādē (rei) vbi tāgē fecatū relati qz p h q' relatiū fac' rector' datōz est sig' rei de q' fac' rector' datōz. **¶** Relatiuoz aut' est sube ali' ud accñs. **S**be qdē. vt q' q' hō is su' ipē sui z ille. **¶** Accñs qdē vt tal' q' tant' qnt'. **¶** Relatiū sube ē qd' refert rē p modū sube vt fortes currit q' mouet. albedo q' ē i' p'iere. color q' ē i' corpe. vbi relatiū. s. q' z q' refert suū añs p modū sube siue p modū subsistēs. z d' relatiū sube nō q' referat sub'az v' d' cōez fēatē rē sub'ale. s. iō qz qd' d' refert siue suba siue accñs refert p modū sube siue p modū subsistēs. **¶** Relatiuū accñs ē. qd' refert rē suā p modū adiacēt' alii siue p modū dno miarōis. vt fois ē albu' z tal' ē plo. tal' ē pul'. qle ē mare. vbi relatiū. s. tale v' qle refert suū añs p modū adiacēt' alii siue p modū denoiari onis. z d' accñs n' ex eo qz referat' accñs. s. qz qd' d' refert p modū adiacēt' alii siue p modū denoiarōis refert. s. suū añs pur' ih' creat v' adiacet' p'etie alii. **¶** Dico notat' (p'etie) p' noia fēatia accñs ab stactie siue p modū p se stāt' z n' alii adiacēt'. vt albedo nigredo foz scdo. q' relatiū sube d'rt a relatio (titudo z c.

Sciēdū accñs duplr. **¶** Dico. qz relatiū sube refert eandē rem i' nūero z p modū qd' qd'. z sic fac' relatiōnē psonalē. vt fortes currit q' mouet. **¶** Max venit ad troiā z idēz pugnavit. vbi relatiuū sp' refert eadē rem i' nūero. **¶** Tū relatio psonal' ē illa i' q' relatiū z añs supponit' p eadē rē i' nūero. i. p eadē psona p d'cōib' idiuiduātib' idiuiduata. **¶** S' relatiū accñs ē qd' nō refert eadē rem i' nūero s' i' spē. qz vñū z idē accñs i' nūero nō p' cē i' d' mēris subiect'. s. bñ i' spē z sic facit relatiōz sim plicē. **¶** Tū relatiū sim plicē est qū relatiū nō refert eadē rem i' nūero s' i' spē. vt fortes ē albus z tal' est plo. vbi tal' refert eadē albedinē i' spē s' nō i' nūero. **¶** Et iō d' simplex relatio. qz relatiū refert eadē rem i' spē. mō spēs ē natura simplex z indissibil'. **¶** Scdo d'nt qz relatiū sube capit suū gen' a d'ictōe pcedēti. vt video hoies q' est aial. Aliqñ tñ z ip'oze capit suū gen' a d'ictōe seqnti. vt i' semie tuo q' ē xps. **¶** Sed relatiū accñs capit suū gen' a d'cōne seqnti. vt tal' ē nil' qle ē mare. vbi h' relatiū qle cap'it suū gen' ab illa d'ictōe. s. mare cū q' puenit i' gnē. **¶** Nullū tale est deo sacrificiū. q'lis ē sal' aiaz. vbi q'lis puenit cū d'ictōe seqnti i' gnē aliqñ tñ s' ip'ozie trahit suū gen' a d'cōe pcedēti. **¶** Tū horati' p'z trescētes m'āne sunt tales q'les equia vtera. vbi relatiuū qualis trahit suū genus a d'ictione pcedenti z non sequenti.

Sciēdū tertio. q' relatiū sube est duplex. s. y dēp'itatis z diuēritas. **¶** Relatiū sbe y dēp'itatis est qd' supponit' p eodem qd' refert. h' est qd' refert eandē rem i' nūero z p eadē supponit'. vt fortes currit qui mouet. vbi h' relatiū q' refert forte z supponit' h' est fm intellectū accipit' p eodē forte i' nūero. **¶** Et d' relatiū sube qz refert eandē rem i' nūero per modū p se stāt'. z d' y dēp'itatis qz suppoit' p eadē rē i' nūero quaz refert. **¶** Qu' rō est qz relatiū sube refert suū añs s' b' n'aria vnitare q' p'

Antiquorum

Sed maxima unitas in suba est unitas numeralis. Relatiuum sube refert suum animum sub unitate numerali. Relatiuum diuersitatis est quod supponit per alio ab eo quod refert. ut sortes currit et alius disputat. ubi huiusmodi relatiuum alius refert sortem et tamen non supponit per eo sed per alio a sorte. ut sortes currit et alius disputat. id est sortes currit et alius a sorte disputat. Relatiuum autem sube ydepitatis alterius diuiditur in relatiuum sube reciproco et non reciproco. Relatiuum reciproco est quod refert suba agentem sub modo paritatis ut socrates vidit se. ubi huiusmodi relatiuum reciproco. si se refert socrate quod est suba agens huiusmodi est principium actus videtur et ponit illa suba agentem. si socrate sub modo patientis. quod reflectit actum videtur in illud idem suppositum a quo exiit. Et idem diuiditur reciproco a sebo reciproco as are. quod idem est quod perere ut reflectere quod per qualiter oratione (in quo ponitur relatiuum reciproco) scilicet ibi reciproco quod nihil aliud est quam reuersio actus in idem principium a quo processit. Relatiuum sube non reciproco est quod non refert suba agentem sub modo paritatis ut quod ille ipse. Scias tamen quod relatiuum sube reciproco non potest diuidi in relatiuum reciproco sube diuersitatis. quod reciproco est circularis relatio. modo in circulo non est aliquid diuersitas sed ydepitatis ex quo ibi idem est principium et finis. Quapropter sequitur quod nullum habent relatiuum reciproco cum diuersitatis. sed omne tale est ydepitatis. Sic similiter etc.

Relatiuum accētis diuiditur in relatiuum accētis substantie ydepitatis et diuersitatis. Relatiuum accētis ydepitatis est quod refert idem accētis in specie per quod supponit cum suo antecedenti. ut sortes est albus et talis plures. ubi huiusmodi relatiuum talis refert albedinem sortis in specie per quod supponit. Et dicitur relatiuum accētis quod refert suum animum per modum denotationis. id est per modum inherētis siue adiacētis alteri. Et dicitur ydepitatis quod supponit per eodem accidere in specie. Quis ratio est quod relatiuum accētis dicitur referre suum animum sub maxima unitate quod potest. Sed maxima unitas in accētis est unitas specificis. Relatiuum accētis vult referre suum animum sub tali unitate specificis. et non sub unitate numerali. quod unum et idem accētis in numero non potest esse in diuersis subiectis. Relatiuum accētis diuersitatis est quod supponit per alio accidere ab eo quod refert. ut iohannes est albus et alterius modi est plato. ubi hoc relatiuum. scilicet alterius modi refert eandem albedinem in specie. sed supponit per alia qualitate ab ea quod refert. et istis relatiuis non habent propria noia imposita. sed circumloquimur ea per hoc complexum alterius modi. alterius quantitatis. alterius qualitatis. ut iohannes est magnus et alterius quantitatis est petrus.

Sciendum quod animum est dictio faciens primam noticiam de re. ut homo currit qui mouet. ubi hec dicitur sed homo dicitur animum et facit primam noticiam de homine in ordine ad illud relatiuum scilicet qui. quod facit secundam noticiam de eodem. et illa noticia dicitur prima non simpliciter sed in comparatione ad relatiuum subsequens quod facit secundam noticiam. Et ideo dicitur animum a verbo antecedo id est ere. quia antecedit. id est.

B 6

Regule grāmaticales

preedit suū relatiū. et iō ipm relatiū nō hz locū i orōne nisi ei pcefferit
suū aūs vocalit̄ v̄l mēralit̄. **N**otant̄ (mēralit̄) qz fm p̄scianū p̄mo
minoris. **A**ūs nō sp̄ exp̄sse ponit̄. s̄z pōt̄ subintelligi relatio posito ex
p̄sse. vt venit cui? cā deest erigit̄ cui deuo. **A**mo cui? miserēs. mīa/
tur quē timeo. floret̄ q̄ docere. p̄ficio. **I**n q̄b̄ oib̄ orōib̄ ponit̄ relatiū
p̄ defectū sui aūt̄. et q̄ i oib̄ ist̄ orōnib̄ subaudie d̄ n̄t̄is loco aūt̄.
Pōt̄ etiā aūs subintelligi i obliq̄ relatio ex̄t̄e i siti obliq̄. vt misereo
cui? miserēs. p̄co cui p̄cis. cui des videro. amor q̄ gaudeo. **I**n q̄b̄ us
orōnib̄ aūs subintelligit̄ in obliq̄. et sic ex p̄dictis p̄z q̄ aūs subintel
ligit̄ in relatio s̄z nō ecōuerso. **H** est ipm aūs b̄n̄ pōt̄ itelligi i relatio. s̄z
relatiū nō p̄t̄ itelligi i suo aūt̄e. **A**ut̄ rō ē. qz aūs hz se vt p̄t̄. ex q̄ fa
cit̄ p̄mā noticiā. relatiū aūt̄ hz se vt posteri? ex q̄ facit̄ sibi scōz no
ticiā. mō i posteriori b̄n̄ pōt̄ itelligi p̄us s̄z non ecōuerso. **A**lta rō est
qz p̄cati relatiū nō p̄t̄ itelligi sine p̄cato sui aūt̄. p̄t̄ respectū quē re
latiū hz ad suū aūs. **S**ed p̄cati aūt̄ b̄n̄ pōt̄ itelligi sine p̄cato rela
tiū. vt possum itelligere p̄catū ist̄? orōnis hō currit̄ ab̄sp̄ p̄cato alre
r̄? orōnis. **S**z nōn possum itelligere p̄catū ist̄? orōnis (q̄ disputat̄)
ab̄sp̄ p̄cato sui aūt̄. et q̄ aūs pōt̄ itelligi in relatio s̄z non ecōuerso.
v̄n̄ florista. **N**ulla relatiua des scire p̄ anteriora. **P**er q̄ relatiua das
re tu potes anteriora. et h̄ est v̄z nisi sit relatiū aūt̄. qz fm p̄scianū
relatiua aūt̄is rō ne demōstrat̄is p̄t̄ itelligi in suis aūt̄ib̄ vt des
monstrato p̄gilio. talis fuit̄ homer? vbi subintelligit̄ quis est p̄gilio?
Sit̄ demōstrato nilo isto sumie. tale est mare qz subintelligit̄ qual
est nil? vbi relatiū subintelligit̄ i aūt̄e qd̄ solū sit qz relatiua accēt̄is
v̄n̄ significat̄ et aliō demōstrat̄. et sic rōne demōstrat̄is admittit̄ re
latiū itelligi in aūt̄e dēre. sed als nūq̄. **H**is p̄suppositis sit hec.

Cōclusio r̄n̄ sal. qz relatiū grāmaticale sube p̄ dēp̄rica
tis nō reciproci et suū aūs ambo casualia i
orōne simplr̄ p̄grua volūt̄ p̄uenire in nūero
ca ḡne et aliq̄ i p̄sona et i casu. **H** p̄mo in regla (relatiū grāmatica
le) p̄pter excludere relet̄m logicale de q̄ regla nō itelligit̄. vt s̄z p̄t̄ fi
li? d̄n̄s fu? **H** p̄ scōdo (relatiū sube) p̄t̄ relatiū accēt̄is. qz nō op̄tet
relatiū accēt̄is p̄uenire cū suo aūt̄e in p̄dict̄is accēt̄ib̄. vt tunica ē m̄ḡ
et tale est scammū. talis est nilus quale ē mare. **D**icit̄ tertio (p̄ dēp̄rica
tis) qz nō op̄tet relatiū diuersitat̄ p̄uenire in nūero et in casu cū suo
aūt̄e. vt sonoz ali? vox ali? non vox. vbi relatiū diuersitat̄. s̄. ali? dis
cōuenit̄ in nūero et in casu cū suo aūt̄e. **D**icit̄ quarto nō reciproci. qz
nō op̄tet relatiū reciproci p̄uenire cū suo aūt̄e in p̄dict̄is accēt̄ib̄. vt
Johes diligit̄ se. **D**icit̄ q̄nto (ad suū aūs) p̄sillā vel p̄similē sp̄s ē
qd̄ p̄dicat̄ de pl̄ib̄ numero differentib̄. vbi h̄ relatiū qd̄ nō refer̄
ad aūs exp̄sse positi. s̄. sp̄s. sed ad aūs subintellectū. s̄. v̄l. vt sit sen
sus sp̄s est. s̄. v̄l. qd̄ p̄dicat̄ de pl̄ib̄. **S**imilit̄ ibi. rex est carnoti pas
trie q̄ p̄ualer̄ oi. vbi q̄ non refer̄ ad aūs exp̄sse positi sed subintel
lectū. s̄. ciuitatis vt sit sensus. rex est carnoti. s̄. in tal̄ ciuitate. que s̄z

Antiquorum

ciuitas pualet oi patrie. **D**e sexto (āb) casualia) p̄t excludere relati
ua nō casualia. de q̄b) regula nō itelligit. vt sois currit tatr̄ q̄lit plato.
De septio (in or̄de simplr̄ 2grua) p̄t illā 2 p̄simile. Est pia stirps
ielle quē xp̄m credim̄ esse. **D**icit octauo (aliqui i p̄sona 2 i casu) ad
denotādū q̄ nō oportet relatiuū 2 suū aūs sp̄ eē eiusdē p̄sone 2 casus.
Nā hec est 2grua. ego sum quē vides. tu es studiosus quē diligo. et
tū ibi relatiū 2 suū aūs nō sunt eiusdē p̄sone nec eiusdē casus. qz aūs
s. ego ē p̄me p̄sone. 2 relatiū. s. quē ē tertie p̄sone. **G** bñ dī in regula (ali
qn̄ in p̄sona 2 in casu) **E**t scias q̄ relatiū 2 suū aūcedēs sp̄ volūt ha
bere diuersa p̄ba. vel vnū verbū geminatū. vñ florista. **P**ecedēs 2
q̄ binis p̄bis vult iungi **D**iuersis. p̄bū vel det̄ eis geminatū. **I**n q̄
bus p̄bis vult q̄ relatiū 2 suū antecedēs volunt p̄strui cum diuers
sis verbis. vel cum vno geminato. exemplū p̄mi vt fortes currit qui
mouet. **r**emplum. **e**di. vt ego sum qui sum 2c

Primo sic p̄tra regulā. ista est 2grua. est locus carcere q̄d
nullianū appellat. 2 tū relatiū 2 suū aūs discōueniūt in ḡne
Assumptū p̄ prima p̄te p̄bat. qz illā oīonē ponit **S**aluste
poeta in cathelinario. **G** est 2grua. **T**enet p̄na qz oīs sermo poeticus
sermo sapiētis. mō sapiētis nō est mentiri p̄mo **D**enchor. **G** sermo
poeticus ē verus. 2 p̄ p̄ns 2gruus. **S**ed assumptū p̄ sc̄da p̄te p̄bat
qz aūs est ḡnis masculini. s. locus. 2 relatiū. s. quod est generis neu
tri. **G** discōueniūt in genere. **D**dm̄ q̄ regula itelligit de oīone
simplr̄ cōgrua. mō p̄ns or̄o non est simplr̄ 2grua sed figuratiue. s. p̄
aliotheca. **S**c̄do dicit q̄ admittit p̄ vnam regulā floriste 2 alexādrī
s. quādo cūqz ponit relatiū inter casus diuersorū genēz. q̄ significāt
eandē rem. s. p̄tinēt ad eandē rem. tunc relatiū debet p̄uenire cū dis
cr̄ione sequēti vel p̄cedēti fm̄ exigentiā 2gruitatis. 2 sic in p̄posito
lz̄ illud relatiū (q̄d) nō p̄uenit cū dictioē p̄cedēte. tū p̄uenit cum dis
cr̄ioē sequēte in ḡne. **E**t sicut ddm̄ est de istis. p̄clarū est op̄ ciceronis. q̄
catho maior appellat. sicut semen qui deus. vñ florista. **S**i substanti
uum duplex referat ad vnum. **I**n vario genere q̄ confirmat vtriqz.
In medio positū sic mobile dico locandum. vt rosa est pulcherrimū
vel pulcherrima florum.

Sc̄do illa est 2grua quātitat̄ aliud p̄tinuū aliud discretuz.
2 tū relatiū 2 suū aūs discōueniūt in ḡne. **G** 2c. **A**ūs p̄batur
qz aūs. s. quātitatis est ḡnis feminini. 2 relatiū. s. aliud ē ge
neris nenri. 2 etiā discōueniūt i casu. **D**dm̄ q̄ ip̄a est oīo simplr̄
2grua. 2 quātitatis nō est aūs huius relatiū aliud. sed hz aūs sub
intellectū. s. genēz. qz oīo v3 tū. genēz. quātitatis aliud genus ē p̄ti
nuū 2 aliud gen̄ est discretū. **S**c̄do dī q̄ admittit p̄ vna regulā pes
tri helie. **Q**ncūqz totū diuisū ponit i singulari nūero. 2 fit p̄cio p̄ re
bus inaiat̄ siue insensat̄. tūc relatiū referēs illud diuisū i singulari
nūero d3 p̄li neutro ḡne. s3 q̄titat̄ ē totū potestatiū positū in sing

B iij

Regule grāmaticales

gulari numero. z relatiuū referēs ipm ponit in neutro genere.

¶ Tercō. ista ē p̄grua. p̄ga tua z bacul⁹ tu⁹ ipa me p̄solata s̄t⁹ z tū relatiū z suū aūs discō nemiūt i nūero z i gñe. qz aūs est singularis numeri. relatiuū autem. scz ipa est plalis nūmes ri. Dm̄ qz ista nō ē simplr p̄grua s̄z admittit p̄ aliotheca. S̄z s̄t⁹ due rōes exculātes illā i p̄rietate. s̄. rō q̄ pōt fieri. z ē q̄ relatiū plis nūeri referat ad plalitate antecedētū. q̄ pliras videt corri dere nūero pl. et est y dēp̄ritas relatiū cū suo aūtē. S̄z rō q̄re optet fieri ē exp̄ssio snie sub breuilo q̄o. qz psalmista voluit designare q̄ eq̄lit eēt p̄solat⁹ p̄ p̄ gā. h̄ ē p̄ correctōz diuinā. q̄ p̄ p̄gā intelligit. z p̄ baculū. i. p̄ misericōz diā. q̄ p̄ baculū intelligit. z iō posuit ipa i neutro gñe i plī nūero. .a d denorādū q̄ eq̄lit gaudebat d̄ correctō ē z misericōz diā. **¶** Secdo d̄z q̄ ista orō admittit p̄ ynā reglāz q̄ cōiter vtunt poete. z s̄t⁹ Resto. i dicitis suis vicz. Qñcūqz ponit aliq̄d̄ p̄iunctū ex v̄iuerlis generibus in nūero singulari. tūc relatiū referēs illud p̄iunctū d̄z pōi i neutro genere. qz neutz gen⁹ ē gen⁹ eēntie nō determinās v̄l respiciēs certuz z determinatū suppositū. z sic d̄z fieri relatio ad aliq̄d̄ cōe trāscēdēs s̄. ad h̄ nomē ens v̄l ad aliq̄d̄ hmōi. vt sit sensus p̄ga tua z baculus tuus ipa. s̄. entia z nō alta sunt me p̄solata. hoc est virga tua z baculus tuus sunt entia que sunt me consolata.

¶ Quarto ex reglā seq̄ret q̄ illa eēt p̄grua. virgūi viuis i me/ moria q̄ scripsisti buccolā. quā orōez ponit p̄scian⁹ p̄m o mī noris. s̄z h̄ ē flm̄. qz p̄m p̄scianū loco p̄allegato. q̄uis ad ceteros casus fiat relatiō ad v̄m̄ tū relatiō neq̄qz pōt fieri. qz relatiū caret v̄rō. **¶** Scia p̄m floristā. Nō sit p̄ q̄ntū directā relatiō casū. **¶** D̄z q̄ p̄scian⁹ i p̄dicā p̄pōne capit illā p̄pōez ad p̄. vicz qz p̄ v̄m̄ nō pōt relatio fieri. s̄z bñ ad v̄m̄. **¶** Secdo d̄z q̄ ibi nō fit relatiō ad illū v̄m̄ for malr positū. s̄. p̄gūi. s̄z ad n̄m̄. p̄noiale subintelctū i illo p̄bo scēde p̄so v̄. s̄. viuis. **¶** Tertio d̄z q̄ lz p̄ v̄m̄ nō p̄t fieri relatio directā tū bñ relatio idirectā. Qñ relatio directā ē qñ relatiū z suū aūs s̄t⁹ eiusdē cas⁹ vt fortes currit q̄ mouet. S̄z idirectā ē qñ relatiū z aūs nō sūt eiusdem casus. vt o aqua benedic d̄no que extat super celos.

¶ Quico ista admittit p̄grua. xps nat⁹ ē in bethlehē. qd̄ in p̄/ rat dom⁹ pacis. **¶** S̄t⁹ vestis ē nō. qd̄ d̄z a p̄bo vestio is ire. si milit de⁹ dat aureolā qd̄ nomē h̄t ab auro. vbi relatiū z suū aūs discōueniūt in gñe. **¶** Dm̄ ē q̄ iste orō nes z p̄siles s̄t⁹ de rigore p̄boz incongrue. si relatiū referat ad aūs formalit positū. tū p̄nt ad mitti p̄grue p̄ subintelctōz dicēdo xps est nat⁹ in bethlehem qd̄. s̄. nomen bethlehē interpretat⁹ dom⁹ pacis. **¶** S̄t⁹ vestis est pulchra qd̄ s̄. nomē vestis deriuat a vestio is ire. **¶** S̄t⁹ deus dat aureolā qd̄. s̄. nomen aureola deriuat ab auro. **¶** Qñ admittunt qz aūs includit duo s̄. vocē z significatiōe. z sic relatiuū referat aūs solum pro voce. z nō p̄ significatiōe p̄maria. z illa est ratio qua pōt fieri. **¶** S̄t⁹ rō q̄re optet fieri. est breuitas sermonis zc.

Antiquorum

Sexto illa ē p̄grua. lucē tuā z veritatē tuā ip̄a me deduxere z tñ relatiū z suū añs discōueniūt in genere. Añs p̄bať. qz añs ē añs. s. lucē tuā est generis feminini singularis nūeri. z relatiū s. ip̄a est gñis neutri. s. discōueniūt. **Q**uōd q̄ ip̄a non est simplr p̄grua. sed figuratiue. Admittit em̄ p̄ antithesim ponēdo gen⁹ p̄ genere. s. ip̄a. p̄ ip̄se. Secūdo dicit q̄ refert ad añs non formalit̄ positū sed subintellectū. s. entia dicendo. emittre lucē tuā z veritatē tuam ip̄a se z entia deduxerunt me.

Septio. illa ē p̄grua. i pace in idip̄m dormiā z requiescā. et tñ relatiū z suū añs discōueniūt in gñe. Añs p̄bať. qz añs ē gñis feminini. s. pace. z relatiū. s. in idip̄m ē gñis neutri. **Q**uōd q̄ si relatiū. s. in idip̄m refert ad añs formalit̄ positū tunc oīo est simpliciter in eo grua. s. autēz refert ad añs subintellectū. s. xpm̄ tñc oīo ē p̄grua. z sensus est dormiā in pace. s. grē. z requiescā in idip̄m. s. xpm̄ q̄ est pax glorie. z sic admittit rōne subintellectionis accusatiū hui⁹ se z xpm̄. Alij vero dicunt q̄ in idip̄m sit aduerbium tempis vl̄ consgregandi vel qualitatis. z valet tantum sicut eternaliter. z fm̄ hoc non esset ibi relatiū z suum añcedēs. z vt sic non oportet ea conuenire in predictis accidentibus.

Octauo. ista est p̄grua. tēpus (qui sunt) in eodem continet actus. z tñ relatiū z suum añcedēs discōueniūt in genere. qz añs. s. tēpus est gñis neutri. z relatiū. s. q̄ ē gñis masculini. **Q**uōd q̄ tēpus nō est añs hui⁹ relatiū q̄. sed actus vt tempus continet actus. qui. s. actus sunt in eodem tempore.

Quarta regula gram-

Matematicalis ē ista demonstratiū z suū demonstrabile de hōcōuenire in numero in genere z in casu. **E**xemplū. vt ille hō. illa mulier. illud animal. vñ? **A**diectiua velut substantiuis sociantur. Sic demonstratiua demonstratis iungere debet. **N**ō regule est ista. qz demonstratiū z suū demonstrabile hñt se sicut adiectiū z substantiū. que volunt conuenire in his tribus accidentibus. **E**tia de demonstratiū z demonstratū volūt puenire in his tribus. **T**enet p̄na. qz vbiq̄ est demonstratiū z suū demonstrabile ibi est adiectiū z substantiū. sed non e conuerso. z sic ista regula habet se ad regulam adiectiui z substantiui. sicut pars ad totum.

Sciēdū **P**rimo q̄ demonstratiū ē dictio scās rē p̄ quā fit demfatio. vel est dictio scās suū significatū p̄ modū demonstratis alterum. vt ille homo. ibi demonstratiū se ille est dictio p̄ quā fit demonstratio. id est dictio significās suū significatū p̄ modū demonstratis alterum. se z suū demonstrabile. **N**ō nota q̄ demonstratiū est duplex. se z casuale z n̄ casuale. **C**asuale ē q̄ h̄z casū. p̄ acc̄te. **E**t tale ē dupl̄ casū

Regule grāmaticales

et noiale z pnoiale. Noiale. vt al rāz z silia. Pronoiale vt ego tu ille ipse iste h z isme tu su nō z vi. S; demonstratm nō casuale est. qd nō hz casum p accēte. vt s; aduerbia demonstratia loci. vt h ibi il luc istuc. z silia. Et silr aduerbia demonstratia. vt en ecce. Et silr etiā aduerbia qūitarz z quātitatz. vt talit quātū z silia. de quibz oibz des mōstratiuz nō casualibz nō intelligit regla. S; demonstrabile ē dco fca s rē ad demōstrādū aprā. vt ille hō currit. vbi ille ē demōstratm. et hō est demōstrabile. i. fca s rē q apra nata ē d mōstrari. v l q actualit demōstrat. z silia demōstrabilia s; equ^o asin^o aial leo albedo color zc. S; demōstratio ē rei subiecte ocul. v l tāq; subiecte ocul certa re p̄sentatio. vbi (repsentatio) ponit loco gūis. qz ois demōstratio ē re p̄sentatio alicui rei. Dicit p̄nr (rei subiecte oculis vel tāq; subiecte ocul) vbi tangit potētia cognitiua. cui fit demōstratio. Nam in omī demonstratiōe res demōstrata p̄sentat oculo corpali. sicut fit in demonstratiōe psonali rei visibilis. Vel res demōstrata p̄sentat oculo intellectuāli. sic p̄tingit in demōstratiōe impsonali. S; rē duplex est demōstratio. s. ad sensum z ad intellectū. Demōstratio ad sensuz ē qn demōstratiū z demōstrabile accipiunt p eadē rei nūero. vt ille currit demōstrādo fctz. vbi demōstratiū. s. ille z res demōstrata. s. petr^o accipiunt p eadē re in nūero. Et d; (demōstratio ad sensū) qz p ea demōstrāt res. q solo sensu visus p̄cipiunt. Demōstratio ad intellectū est qn demōstratm z demōstrabile nō accipiunt p eadē rei nūero. vt dicitō rāz est socrates. demōstrādo aliu hojem q est eiusdē quātitatz cū socrate. Et d; demōstratio ad intellectū. qz ē solū rei intelligibilis. i. p eā demōstrant res q intellectu p̄cipiuntur.

S r mōstratio ad intellectū. Tener p̄na. qz nō videt rō diuersitatis. Dm breuit negādo p̄naz. qz aliq ē demōstratio ad intellectū. q demōstratio obijct potētie cognitiue siue cognoscitiue. Sed fm Arist^o de aia duplex ē potētia cognoscitiua. s. p̄ntia z intellectia. siue flus z intellect^o. z s; sic demōstratio v l res demōstrata obijctur flui. ita etiā p̄ obijct intellectui. Et s; d m ē qz h demōstratio ē duplex. n̄ tñ relatō ē duplex. qz relatm ē añ late rei recoz datm mō res añ lata. i. pus dicta absēs ē. mō illd qd nō ē p̄ns nō p̄t sensu p̄cipi. s; solo intellectu. qz sens^o nō p̄cipit suū obiectū nisi i p̄ntia rei sensibil. s; solo duplex ē demōstratio. s. ad sensū z ad intellectū. z nō relatō. Alio āt mō diuidit demōstratio i psonalē z simplicē. Demōstratiō psonalis ē qn demōstratm z suū demōstrabile accipiunt p eadē rei nūero. i. qn idē intelligit p demōstratm. qd demōstrabat p̄ntialr ad oculū. vt ille currit demōstrādo socratē curritē. vbi demōstratm. s. ille. z demōstrabile. s. socrates accipiunt p eadē re i nūero. S; demōstratiō simplicē ē qn demōstratm z suū demōstrabile n̄ accipiunt p eadē rei nūero. s; p eadē re i spē. vt sacerdos ē in p̄secratiōe sal. Olize^o misit te aqs. vbi p̄sbit v l sacerdos non vult designare idē sal in numero. s; idē sal in spē. i. in natura cōmuni

